

ACC. N:R M. 8414: 1-10.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Jöngal Johansson
 Härad: Östbo Adress: Byggeb, Jösås, Värnamo
 Socken: Töfteryd Berättat av: musikefång: E. J. Mohlin
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Mossa, Värnamo

Meddelningar från de på Skillingaryds
 skatt (jönk. reg. övningsplats) på 1870-
 talet ö. senare. s. 1-4.

En intervju med en musikefångare
 E. J. Mohlin. (tidn. utklipp) s. 5-10.

Skriv endast på denna sida!

Vårje midsommar hade man
"majstång" på Gillingaryd.

Kompanierna "turades om" med att
håva bestyret med majstångens
smuckande, leuro sedan upp den till
platsen där den skulle vara och
reste den, d. v. s. ena året var t. ex.
1:a kompaniet i tur, det andra
året 2:a kompaniet till att ambestyra
detta. Smuckningen av majstången
förriggick vanl. vid något av
förrådshusen i en utkant av
militärförläggningen. En hel del
benärningar sändes ut att bryta
gränkvistar och andra bunda gir-
langer och kransar med vilka
stången smuckades. Då detta var

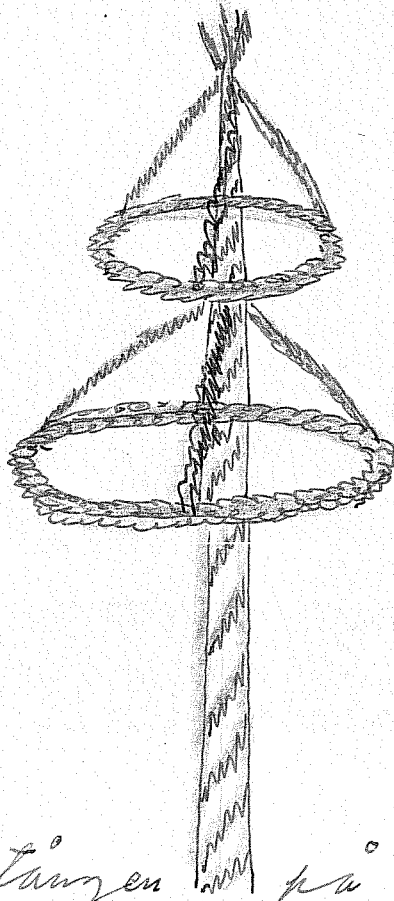
färdigt, satte regementets yngste
löjtnant ^{sig} grenslä över stängen,
beväringarna lyfte upp stängen
på sina axlar för att bära den.
Regementets musikkår ställde upp
och efter Tonerne ar en märke
marscherade man med majstängen
och den bärare i telen upp till
höghäkten där man reste majstngen.
Då detta var gjort, fattade beväringarna
varandras händer och man utförde
kring stängen en ringdans.
Dansen som leddes av en officer
gick först åt höger sedan åt vänster
växelvis. Under tiden spelades en
marschmelodi. Sedan stod det
venn som ville pritt att dansa

militärer och civila, damer och herrar.
Dansen pågick till kl. 11 på kvällen
och regementsmusikern ~~meddelade~~
svarade för dansmusikern.

Det vinnlade av folk på Skillingarys
vid midsommartiden. Civila från
hela länet samlades. En stor del
av dessa hade bekanta bland be-
väringsar eller befäl, som de ville
träffa. (Se vidare det bifogade tid-
ningsurklippet. Sedan jag läst detta
berörde jag den gamle musikfanjunkaren
och erhöi de uppgifter som ovan
medtecknats. Annars av Tingsal Johansson)

M. 8414: 4

Landskap: Småland Upptecknat av: Fingel Johansson 4
Härad: Åstbo Adress: Bygget, Gjöåkra, Värnamo
Socken: Tofterys Berättat av: Musikförf. C. J. Mohlin
Uppteckningsår: 1942 Född år 1862 i Mossle, Värnamo

Skillingarsarten
ent. Mohlin

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

M. 8414:5.

Svor konungen trohet vid tio års ålder.

Man låg i tält och åt direkt ur ärtkittlarna
på 70-talet i Skillingaryd.

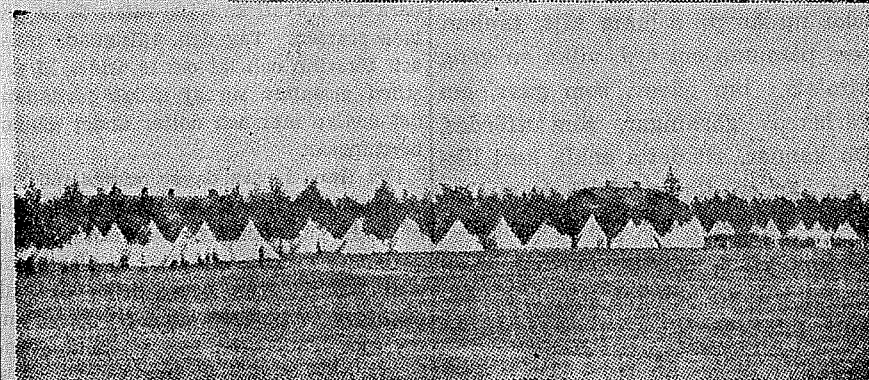
Spridda anteckningar inför en trumslagar-
pojkes och musikofficers åttio år.

ur
Värnamo Nyheter Helg-
dagsidov.

Mohlin som tamburmajor med staven i hand.

M. 8424:6.

Tältläger på Skillingaryd på 1870-talet. Överst: Trumslagargrupp i Skillingaryd 1874. Stående längst till höger den då 12-årige C. J. Mohlin. Längst till vänster hans broder, Gustaf Mohlin, senare bosatt i Wä, Reftele. Sittande till höger trumslagare Svensson, Tännö. Stående i mitten en tioåring. Bakom honom, den längste, Petter Frisk från Hjärshammar.

När man betraktar dragen av den civila, fryntliga farbror, vars foto tillsammans med de stronga krigsmannabilderna pryder den här sidan, ja, då är det nog litet svårt att tro, att gentlemannen ifråga är 80 år och att det publicerade fotot är taget så sent som i torsdags.

Ännu svårare är väl att tro, att åttioåringen ifråga, som f. n. ser rätt blid och timid ut, på sin tid varit en bård krigsman och att han mönstrade in som stamanställd vid kungliga Jönköpings regemente för — sjuttio år sedan!

Men fakta äro klara, som vi snart skola se.

— o —

Fanjunkaren Carl Justus Mohlin som det här är fråga om, är född i Mossle utanför Värnamo den 13 april 1862.

Fadern var jordbrukare, och när Carl Justus var tio år gammal, tyckte hans pappa att han kunde vara mogen att börja ett yrke. Från Skillingaryd ryktades det, att välartade och läraktiga tioåringar kunde få anställning som trumslagarpojkar vid regementsmusikkåren. Och dit skickades sonen. Han fick för säkerhets skull sin tolvåriga broder Gustaf med. Båda befunnos lämpliga och anställdes som trumslagarpojkar med en lön av 25 kr. pr år vardera, uniform och fri kost under övningstiden.

En skräddare vid regementet tog mått, sydde åt lilleputtkrigaren en fin uniform, som passade, och så kom det sig att den lille lantbrukarpojken från Mossle redan som tioåring kunde stoltsera i kronans kläder med plåt och plym i mössan samt en liten faschinkniv i bältet.

han var bliven kronans karl och stod antecknad i rullorna som stamanställd för nr 40 Röshult i Malm-bäckes socken, vilket soldatnummer då var vakant. Något torp tillträdde han dock aldrig och har aldrig sett eller känt sina »rotebönder».

Uniformerna voro dubbelknäppta med två blanka knapprader över bröstet, vilket gav en tioårig krigsman ett manhaftigt och rätt vuxet utseende, något som framgår av gruppkortet längst upp till höger i spalterna här invid.

— o —

En åttioåring, som är så vital som Mohlin och tagit värvning vid krigsmakten på ett så tidigt stadium som för sju decennier tillbaka, kan antagas ha en del att berätta.

Vårfrudagsafton styrde vi följaktligen våra steg ut i snösörjan till ett hus vid Smålandsgatan, där fanjunkaren bor, och hade även tur att träffa honom hemma. Titt och tätt går han nämligen ut på stan och hade sagda dag redan vid ett par tillfällen varit så långt upp som vid järnvägsstationen och posten. Det slaskiga väglaget och vintern, som bröt upp, kunde inte hindra honom från att promenera ett slag.

— Det var nog litet annorlunda både med det ena och det andra såväl i det militära som det civila för sjuttio år sedan, menar fanjunkare Mohlin och sätter sig kappräk i en stol att berätta.

Det fanns ingen järnväg till Skillingaryd 1872 och det var inga baracker för manskapet heller. När man givit sig dit till fots eller i lyckligaste fall efter häst, var det att krypa in i något av de vita tälten i de långa kompanigatorna och in-

stallera sig så gott man kunde. Alla tälten prickades förresten ut med sina trägolv som underreden samtidigt, och vid ett kommandorop och en trimvirvel av lägervakten i givet ögonblick flögo alla tältdukarna upp på en gång.

— Hokus, pokus, filiokus, och så var tältstaden rest.

Det låg 20—22 man i varje tält. Kring tältstängan i mitten placerades gevären och hängdes mattornistrarna. Korpralen, som hade befälet i tältet och övervaka ordningen, låg närmast tältöppningen. De övriga fick reda sig nattläger i halmen bäst de kunde.

I denna miljö bland tjugoåriga beväringar och gamla femtioåriga knektar fick den tioåriga trumslagarpojken tillbringa sin första tid på Skillingaryd.

— o —

Det fanns 24 trumslagare på regementet, tre vid vart kompani, och med dem skulle regementstrumslagaren öva.

M. 8414:7.

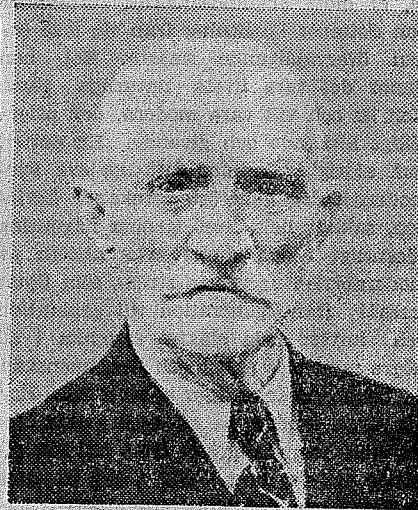
Kl. 5 på morgnarna blåstes revelj, då hela musikkåren marscherade runt förläggningen, och kl. 9 på kvällen gick tapto.

Det var många signaler, som skulle övas, reveljen var förresten den svåraste, matsignal, larmsignal och alla de andra. Det var fältsignalerna vid stridsövning:

*Rättning på höger flygelman!
Rättning på vänster, om du kan...*

Och när kedja skulle bildas:

*Skynda på, skynda på
Uti kedja ska' vi gå.
Skynda på, skynda på...*

Fanjunkare C. J. Mohlin.

Samt:

*Marsch framåt!
Framåt, framåt!*

*Marsch bakåt!
Låt oss bakåt vandra,
det kan ingen klandra...
Marsch...!*

Det var givetvis de mera försigkomna musikanterna vid hornen, trumpeterna och de övriga mäsingsinstrumenten, som här i första hand hade sina uppdrag att fylla. Men även trummorna och trumslagarpojarna hade sin stora uppgift, inte minst när det gällde att exekvera de talrika marscherna vid parader och annars.

Jönköpings regementes paradmarsch och Kronobergs dito voro uppskattade saker. Men själv tycker nog Mohlin, att Södermanlands regementes paradmarsch var den vackraste, och den lättaste att marschera efter också.

— Vi satte skinn på trummorna själva, säger berättaren. Det var att skaffa ett kalvskinn hemma, lägga det i blöt i en göl, breda ut det på en stubbe och skrapa av håret.

För vart trumskinn betalade kronan 2:50 och som det blev flera styck av varje kalvskinn, var det nog inte utan att trumslagarna gjorde sig en liten god förtjänst på affären.

— o —

Mathållningen vid regementet var enkel på 70-talet.

Frukostmålet delades ut för fem dagar på en gång och bestod av en »ankarstock» (bröd), en sill samt li-

tet ost och socker. Frukosten äts i tälten och var och en fick hushålla med den erhållna provianten som han ville.

Klockan ett åt man middag.

— Då slogs tre vedträn i marken och på dem sattes en kittel ärter. Så fick man gå fram två och två åt gången och äta direkt ur kitteln.

På kvällen, när det serverades gröt, var anordningen med kittel lika som vid middagen.

Senare blev det en ny anordning med utportionering av maten i kopparflaskor, varur två man fick äta gemensamt och samtidigt.

— Då gällde det väl att raska på, så att inte den ene fick för mycket och den andre för litet?

— Ja, det tror jag, det! säger Mohlin och ler med hela ansiktet vid de glada minnena.

De första åren på sjuttioalet fick manskapet en sup brännvin var på morgonen. D. v. s. de som ville ha det. Och det var på den tiden de flesta. Senare byttes brännvinet ut mot kaffe.

Man hade 6 öre pr dag som s. k. tobaksskilling och för det kunde man stundom köpa kaffe av tjänstvilliga gummor, som gingo omkring med stora kokare och serverade inne i tälten.

För att åtta ore fick man två stora koppar kaffe och bröd på den tiden.

— o —

Midsommarafteon var regementets stora högtid på sjuttioalet.

Då restes en stor midsommarstång av skalat granträ, virad med granrisgirlinger och med två kransar i toppen. Runt kring stängen vid marken sattes ställ med de gamla flintlåsgevären i för effektens skull. Och så klämde musikkåren i med polkor och andra melodier, till vilka det dansades med liv och lust.

Vid dessa midsommarfester var Skillingaryd samlingsplatsen för ungdom och även äldre från hela länet. Beväringen skulle besökas vid denna tid och oerhörda människomassor vimlade på slätten. Man kom till fots och efter hästskjuts, som parkerades här och var i utkanten av slätten. Kring skjutsarna bjöds på bröd, smör, pannkakor och så, förstås, brännvin enligt tidens sed.

Brännvin såldes dessutom pr tum. En stor sup, 5 tum, kostade 4 skilling och motsvarade i omfång tvänne snapsar av det nutida formatet. Inte sällan togo sig soldaterna »för mycket till bästa» och när en av dem, nr 1 från Värnamoorten, kom

och anmälde sig för kapten Heland, yttrade denne:

— Jaså, detta är nummer ett! Hur skall då nr 150 se ut?

— o —

Ären gingo medan trumvirvlarna ljödo på Skillingaryd och Mohlin växte upp och var så småningom fullvuxen karl.

Avlöningen ökades väl något, allteftersom uniformen och färdighet tilltog i omfång. Men några överdrevet stora ersättningar var det knappast, som kronan betalade sina män på den tiden, även om de hade någon specialutbildning i ett eller annat hänseende. Tjänstgöringen var ju heller inte så lång, när befälsmötana voro inskränkta till tio dagar,

beväringmötena till 15 och regementsmötena till 20—21. Vid den första blygsamma ersättningen om 25 kr. pr år stannade dock hans avlöning inte så länge.

1882 blev Mohlin befördrad till vice korpral vid regementet, och 1885 till ordinarie sådan. 1890, efter att ha genomgått musikundervisning i Stockholm, vid Göta livgarde, blev han antagen som musiksergeant vid sitt gamla regemente. 1902 blev han sergeant av andra klassen, 1905 av första och 1909 utnämnd till regementstrumslagare.

Under flera perioder mellan mö-

tana på Skillingaryd åtföljde han musikkåren under dennas privata engagemang på ett flertal platser i landet, Hälsingborg, Malmö m. fl. städer. Under unionskrisen 1905 var musikkåren anställd i Karlstad, där förhandlingarna mellan Sverige och Norge just då pågingo. Var dag väntade musikanterna att bli mobiliserade. Men konflikter bilades och kåren fick fortsätta att underhålla det civila Karlstad med sina musikaliska prestationer i godan ro.

Som regementstrumslagare och musikofficer fick Mohlin vid regementet rätt ofta tjänstgöra som tamburmajör och på ett av fotona ovan ses han med staven i handen i denna sin framskjutna ställning och uniformerade prakt.

— O —

Efter att ha tjänat vid Jönköpings regementes musikkår i 40 år hade Mohlin uppnått sin halvsekelldag och tog på denna, den 13 april 1912, avsked, vilket han erhöi med fanjunkares grad och vitsordet enligt högsta betygsättningen att han »under tjänstetiden sig utmärkt väl skickat».

Nu fick han pension lika med lönen eller 900 kr. pr år plus en hundralapp årligen ur e musikkårens egen kassa. Denna sistnämnda har visserligen upphört att fungera men staten har i stället blivit så mycket givmildare mot sina militära veteraner på senare åren, så att pensionsbeloppet nu är förhållandevis ganska gott.

Mohlin hade tio syskon och hos en av dessa, systern Viktoria, som ägde fädernegården Mossle Bunkegård och sedermera byggde sig en särskild stuga, Ekero, på gården efter

M 8414:9

dennas försäkring, när ranjunkaren framlevt sitt fridsamma liv under en lång följd av år i den bästa välmåga. Enda dottern, Dagmar, gifte sig med kommissionären Sven Olin i Värnamo och när systern Viktoria avled för några år sedan flyttade Mohlin, som länge varit änkling, in till staden och bosatte sig hos en fosterdotter, Vivan.

Hos denna och hennes man, Valdemar Johansson vid Smålandsgatan, har han nu sitt trivsamma hemvist och njuter i åttioårsåldern sitt fortsatta, välförtjänta otium cum dignitate.

— O —

Den åttioårige musikfanjunkaren är, som torde framgå av bilden och vad ovan berättats, en synnerligen vital och livskraftig herre, som det är enbart angenämt att stifta bekantskap med och få nöjet att höra berätta.

Han välver på ansefulla fonder av minnen, bl. a. från äventyrsfyllda fälttjänstövningar i Skåne i gamla tiden, då musiken kanske mera än eljest fick vara i elden. Mest intressant är det dock att höra om hans gamla kamrater, befäl och förhållanden vid regementet under den tidigaste tiden som tioåring uppe på slätten i Skillingaryd. Som tioårig pojke var han förresten med ibland skäggiga äldre kamrater, när de stamanställda kallades in för att efter Oscar II:s tronbestigning 1872 svära den nye konungen trohet, vilket för ortens krigare skedde på Värnamo torg.

I dagarna är det trettio år sedan Mohlin efter sin fyrtioåriga tjänstgöring vid kungliga Jönköpings regementes musikkår lämnade denna. Men än ser han ut, om det fordrades, att kunna med heder traktera en trumma eller höja tamburmajorstaven till anslag för en dånande, sprittande marsch.

De här tecknade raderna äro avsedda som en visserligen omusikalisk men icke desto mindre välment fanfar för de åttio åren och mannen, som med käckhet och verve har burit dem upp.

Kåve.

16. 8474. 10.